

ולקח גם מעץ החיים, שנאמר בו תורת חכם מקור חיים לסור ממקשי מות, עץ חיים היא למחזיקים בה, וזהו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, גם - לרבות הנקבה, פרי האילן, פרי צדיק.

ועוד, הן האדם היה כאחד ממנו, אמרו המלאכים הקדושים, פדי שיהיה הוא כאחד ממנו, כמו שאמר הנחש והייתם כאלהיים ידעי טוב ורע, וזהו לדעת טוב ורע, זה גרם לו את המות, שאם זכה לאכל מעץ החיים, שהוא עץ חיים היא למחזיקים בה, מה פתוב בו? ולקח גם מעץ החיים וגומר.

אמר רבי שמעון: אוי להם לאותם שמניחים מלעסק בתורה, שנאמר בה ולקח גם מעץ החיים, ובמזויתיה שהן פרי האילן, שנאמר בו ואכל וחי לעולם, והולכים אחר אלו שמפתים אותם מצד הנחש הקדמוני, שאומרים להם, השתדלו במלאכים שממנים על הכוכבים והשמש והלבנה, ועל אלו שממנים על רוחות ושרים, להיות כאלהיים ידעי טוב ורע, ועליהם נאמר פה אמר יהו"ה למזבחים ולקטטרים לפככים ולמזלות ולשמש ולירח ולכל צבא השמים אשר לא צויתי, וזהו שצוה הקדוש ברוך הוא את האדם, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגומר, ובלעם הרשע היה מתעסק עם זה, ודור אנוש ודור המבול ודור הפלגה, והקדוש ברוך הוא עקר אותם מהעולם הזה ומהעולם הבא, וזהו פי ביום אכלך ממנו מות תמות, מות - בעולם הזה, ותמות - בעולם הבא, והחטא הזה גרם את חרבן בית המקדש וגלות ישראל בין אמות העולם ונהרגו מהם.

חכם מקור חיים לסור ממוקשי מות, עץ חיים היא למחזיקים בה (שם ג יח), ודא איהו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, גם לרבות נוקבא, איבא דאילנא פרי צדיק.

ועוד הן האדם היה כאחד ממנו, אמרו מלאכין קדישין בגין למהוי איהו כאחד מיננא כמא דאמר חו"א (בראשית ג ה) והייתם כאלהיים יודעי טוב ורע, ודא איהו לדעת טוב ורע, דא גרים ליה מותא, דאם זכה למיכל מאילנא דחיי דאיהו עץ חיים היא למחזיקים בה, מה פתיב בה ולקח גם מעץ החיים וגומר. אמר רבי שמעון ווי לון לאינון דמניחין לאשתדלא באורייתא דאתמר בה ולקח

גם מעץ החיים, ובפקודין דילה דאינון איבא דאילנא דאתמר ביה ואכל וחי לעולם, ואזלין בתר אלין דמפתי לון מסטרא דנחש הקדמוני, דאמרי לון השתדלון במלאכיא דממנן על ככביא ושמשא וסיהרא, ועל אלין דממנן על רוחין ושרין, למהוי כאלהיים יודעי טוב ורע, ועלייהו (דף צו ע"א) אתמר, (ע"מ"ב כג, ורמיה מר), פה אמר יהו"ה למזבחים ולמקטטרים לפככים ולמזלות ולשמש ולירח ולכל צבא השמים אשר לא צויתי, ודא איהו דמני קודשא בריך הוא לאדם ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגומר, ובלעם חייבא בהאי הוה משתדל, ודור אנוש ודור המבול ודור הפלגה, וקודשא בריך הוא אעקר לון מעלמא דין ומעלמא דאתי, ודא איהו (בראשית ב יז) פי ביום אכלך ממנו מות תמות, מות בעלמא דין ותמות בעלמא דאתי, וחובא דא גרים חרבן בי מקדשא וגלות ישראל בין אומין דעלמא ואתקטילו מנייהו.

את חרבן בית המקדש וגלות ישראל

דָּבָר חַד הָיָה מְזַבַּח וּמִקְטֵר, וְהוּוּ נִחְתִּין חֲיִילִין דְּלַעֲיִלָא, וְכַד הָיָה נְבִיא מְיָסֵר לֹון, מַה פְּתִיב בְּהוּן (עי' ירמיה מד ח) וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹל נְבִיא וְחֻזָּה, וּבִמָּה הָיָה מְיָסֵר לֹון נְבִיא, הָיָה אוֹמֵר לְהוּן דִּיהוּן חֲזָרִין בְּתִיבְתָא, וְאִי לֹאוּ וְעֶצֶר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָה (דברים יא יז), וְאִינוּן הוּוּ מְזַלְזֵלִין בֵּיהּ, וְהוּוּ אָמְרִין אֲנָן אוֹמִינָן לְאַלִין דְּמִמָּנָן עַל מְטָרָא, וְכַפִּינָן לְהוּן לְנַחְתָא מְטָרָא, וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא אַחֲלִיף לְהוּן לְמִמָּנָן בְּשְׁלִיחוּתֵיהוּ בְּגִינֵיהוּ, וְקָטִיל לֹון וְחָרִיב בֵּי מְקֻדָּשָׁא בְּגִינֵיהוּ, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין אוֹמִין דְּעֻלְמָא, וְדָא אִיהוּ חוּבָא דְאָדָם דְּגָרַם לִיהּ חוּיָא מִיתָה לִיהּ וְלֹאֲתַתִּיהּ, דְּפִתִי לֹון בְּהוּא אֵילְנָא, הָדָא הוּא דְכִתִּיב (בראשית ג ה) פִּי יוֹדַע אֱלֹהִיִּם וְכוּ', וּבְגִין דָּא מְנִי קוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא לְבַר נֶשׁ בְּמָה שְׁהֲרִשְׁתָּ הַתְּבוּנָן אִין לָךְ עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּמָה הוּוּ נִחְתִּין אֲלִין חֲיִילִין, אָמַר לִיהּ בְּרִי מַה אֶת חֲשִׁיב דִּיהוּוּ נִחְתִּין, וְדָאִי הָא רְזָא דְאֵילְנָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, דְּלֹא עֲתִיד קוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא לְגַלְיָא לִיהּ מְפוֹרָסָם לְעֻלְמָא אֶלָּא בִינֵי חֲבָרָא, עַד דִּיִּיתִי דָּרָא דְמִלְפָא מְשִׁיחָא, אָמַר לִיהּ פִּיוֹן דְאִיהוּ אַתְגַּלְיָא בִינֵי חֲבָרָא מֵאִי נִיהוּ, אָמַר לִיהּ בְּנִי מִמְרָאָה מְתַנְיֹו וְלִמְעָלָה הָיָה טוֹב, מִמְרָאָה מְתַנְיֹו וְלִמְטָה הָיָה רַע, נְבוּכַדְנֶצַּר הָיָה יוֹדַע בֵּיהּ, וְהָכִי עֶבֶד צֻלְמָא דִּילִיהּ, וּבֵיהּ אֲשַׁתְּמוּדַע אֵילְנָא דְטוֹב וְרַע, הָדָא הוּא דְכִתִּיב (דניאל ב

ל) רִישִׁיָה דִּי דְהַב טַב, חֲדוּהִי וְדִרְעוּהִי דִּי כֶסֶף, עַד הָכָא הָיָה מִסְטָרָא דְטוֹב, וּבְגִין דָּא אָמַר דִּי דְהַב טַב, מִמְרָאָה מְתַנְיֹו וְלִמְטָה רַע, הָדָא הוּא דְכִתִּיב (שם) מַעוּהִי וְיִרְכַתִּיהּ דִּי נִחַשׁ מִסְטָרָא דְנִחַשׁ הַקְדָּמוֹנִי.

שְׂבָרָא אַחַד הָיָה מְזַבַּח וּמִקְטֵר, וְהִיוּ יוֹרְדִים הַחִילוֹת שְׁלִמְעָלָה, וּכְשֶׁהָיָה הַנְּבִיא מְיָסֵר אוֹתָם, מַה כְּתוּב בְּהֵם? וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹל נְבִיא וְחֻזָּה, וּבִמָּה הָיָה מְיָסֵר אוֹתָם הַנְּבִיא? הָיָה אוֹמֵר לְהֵם שִׁיחֲזְרוּ בְּתִשׁוּבָה, וְאִם לֹא - וְעֶצֶר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָה, וְהֵם הָיוּ מְזַלְזֵלִים בּוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים, אָנוּ הַשֶּׁבַענוּ אֶת אֱלֹו שְׁמַמְנִים עַל הַמָּטָר וְכַפִּינוּ אוֹתָם לְהוֹרִיד מָטָר, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַחֲלִיף לְהֵם אֶת הַמְּמַנִּים בְּשְׁלִיחוּתָם בְּשִׁבְלִים, וְהָרַג אוֹתָם, וְהַחֲרִיב אֶת בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ בְּשִׁבְלִים, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל לְבֵין אֲמוֹת הָעוֹלָם, וְזֵהוּ הַחֲטָא שֶׁל אָדָם שֶׁגָרַם לוֹ הַנֶּחֱשׁ מִיתָה לוֹ וְלֹאֲשַׁתּוֹ, שֶׁפִּתָּה אוֹתָם בְּאוֹתוֹ הָעֵץ. זֵהוּ שְׁכַתוּב כִּי יוֹדַע אֱלֹהִיִּם וְכוּ', וּמִשּׁוּם זֶה צִוָּה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם. בְּמָה שְׁהֲרִשְׁתָּ הַתְּבוּנָן, אִין לָךְ עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בְּמָה הָיוּ יוֹרְדִים הַחִילוֹת הָלָלוּ? אָמַר לוֹ: בְּנִי, מַה אֶתָּה חוֹשֵׁב, שֶׁהָיוּ יוֹרְדִים? וְדָאִי זֵהוּ סוּד הָעֵץ שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, שְׁלֹא עֲתִיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹתוֹ מִפְּרִסָם לְעוֹלָם, אֶלָּא בֵּין הַחֲבָרִים, עַד שֶׁבָּא הַדּוֹר שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. אָמַר לוֹ: פִּיוֹן שֶׁהוּא הַתְּגִלָּה בֵּין הַחֲבָרִים מַה הוּא? אָמַר לוֹ: בְּנִי, מִמְרָאָה מְתַנְיֹו וְלִמְעָלָה הָיָה טוֹב, מִמְרָאָה מְתַנְיֹו וְלִמְטָה הָיָה רַע, נְבוּכַדְנֶצַּר הָיָה מִכִּיר בּוֹ, וְכַף עֲשָׂה אֶת הַצֵּלָם שְׁלוֹ, וְבוֹ נוֹדַע הָעֵץ שֶׁל טוֹב וְרַע, זֵהוּ שְׁכַתוּב רֹאשֶׁה רֹאשׁוֹ שֶׁל זֶהָב טוֹב, חֲזוּהוּ וְזוֹרְעוּתֵיו שֶׁל כֶּסֶף. עַד פֶּאן מְצַד הַטוֹב, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שֶׁל זֶהָב טוֹב, מִמְרָאָה מְתַנְיֹו וְלִמְטָה רַע, זֵהוּ שְׁכַתוּב מְעִיו וְיִרְכַתִּיו שֶׁל נַחֲשׁ, מְצַד שֶׁל הַנֶּחֱשׁ הַקְדָּמוֹנִי.